

Плин

Ірина Дем'янова

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Поезії різних літ

Аж затинаюся, як мовлю: Україна,
як зойк, те слово у мені ячить.
Бо й рими: од раїни до руїни...
І вишиття, і б'ятьківська хатина,
і серденятко в ягоді калини,
й брикульської говірки колорит,
а над усім немертна пісня лине —
код аріїв із тьми тисячоліть.
...А може, твоє ймення, Україно,
як у полях заблукана дитина,
і над безмежжям поклик журавлиний,
що в ній, мов жаль за мамою, щемить.

Обступіте мене, камени,
дайте хисту і барв, і слів!
Знаю світ, про котрий до мене
так ніхто і не оповів.
І, можливо, то мудра воля,
вищий замисел Божий в тім,
аби так химерила доля,
саме ті стелила путі:
на яких — спориші та груддя,
крізь які — яруги й горби,
і місток із юрби в безлюддя...
Тільки що буття без юрби?..
Може, й доста доріг, одначе,
дяка долі, — торую шлях,
і ведуть мене серце зряче

та душа, не сповита в страх.

Цілувала б своїй долі руки,
та гірка поденщина за гріш...
Крізь такі терновища розлуки
пробивається до мене вірш!
в місиві понять, подій і дат...
в юрмищі... Рятуй мене, мій Боже,
зоддалік і здрайця, наче брат...

Блудний син чийсь в дорозі додому.
Ти — ще біля мами,
ще тобі манівці — то спокуса:
і хочеться, й колеться...
І надсаджую горло, горнуса
до тебе, мов горлиця,
та нічим не зарадити тому,
що стало між нами.
Той шкляний замурівок розбити б,
та ти не зі мною,
ти потойбік. І що тобі вітер?! —
хмелієш од вольниці...
Ой не квапся, те встигнеш зробити,
що тяжко відмолиться...
Не закрию од протягів світу,
хоч би стала горою...
Я б соломки тобі підстелила,
але краще не падай!
Ти порадься зі мною, повір мені,
я ще все пам'ятаю...
Так свавільно листочки обірвані

вітер долу жбурляє!
Сину мій, я б голівоньку змила...
Я завжди тобі рада.

Пізня осінь, передзим'я,
вітер скулився, як пес,
цідить висхле сонце-вим'я
біле світло із небес,
і вагітні сизі хмари
спочивають на дахах,
і злились в скорботній парі
сіра гілка й чорний птах.
Жухле листя мерзне, скніє
так впокорено, мов спить.
У мені незримо зріє
пуповини зрима нить.

Совиний погук, наче плач вістунки,
що їй приречено страхати сонну павідь,
аб ніч не вколисала нас, мов нявка,
водночас і прекрасна, і жажна...
аж до дитинного, що таїною манить.
Оте прозріння вглиб... У горлі давко:
— Що, крім плачу, Кассандро? Що по нас?..
Лиш скрик опівнічний, що, наче здогад, раниць —
вже лодії пливають совиним зойком...
Ущільнюється, щулить крила Час.
— Що, крім плачу, Кассандро, що по нас?..

І з якої б, прокинувшись, встати ноги,
щоби день плив, як човник зі срібним весельцем?

Хай я, наче Телесик, вколисаним серцем
голос матері вчую у кличі Яги —
все ж повірю: візьме гусенятко на крильце,
й не повірю, що в мене є десь вороги,
й не зійдусь (як годилося б) з ними у герці,
бо марнота усе. Лиш той день дорогий,
що пливтиме, як човник зі срібним весельцем.
а допити весь келих не маю снаги...
Український мотив
Ой нема на те ради,
нема на те, людоньки, ради —
ледь розвидниться обрій над Краєм —
стемнить його зрада!
Всяк уклінно підносить
коштовні клейноди мосьпану,
бо доп'явся старшинства
й кортить йому зватись гетьманом.
і вже козаченьки та брат брата б'ють.
нема на те, людоньки, ради —.
так ніхто тую Матір стражденну,
як син, не окраде,
так розчулено зніме із неї
останню свитину.
Заквітчає, заплаче й покине
вмирати під тином.
і вже яничарами та брат брата звуть.
нема на те, людоньки, ради —
то не родить, то повінь, то посуха,
то виб'є градом...
Той жирує, той плаче, немудрий,
нехитрий надбати!

Тут не важить про честь,
бо шанований той, хто багатий.
і знов козаченьки брат на брата йдуть!
Замість оберега

Лесі Романчук

Не відлюби, не відлюби, не відлюби
той жаль ожиновий, той жар осінній,
той незбагнений чар її уміння
сміятися крізь плач, ті очі сині —
не відлюби, не відлюби, не відлюби.
коли гортанно голосом огорне,
коли жадливий спазм судомить горло...

А не твоя! В очу сліпучо-чорне,
та не порань, та не порань, та не порань!
у прорізах одеж, вуста-молитва...

Та стережись, бо із такого литва
те титло царствене! Нещадне світло
іронії, що променем прониже.
струною, виспівом і вишептом:

— Мене!

За те, що єсмь, що чаша не мине
нікого. Вас люблю... Любіть мене! —
...Та жінка, мов свіча, і зала, й кін, і грань...
візьми в долоні, в серце, в пам'ять плинний
той голос. Поцілуй його, хай лине
вслід за останнім журавлиним клином —
не відлюби, не відлюби, не відлюби...

Нам:

(Олександрові Марченку, Іванові Потію, Володимирові
Якимчуку, собі)

В спільному гурті.

Ми — серпневого колосся
Зерна золоті.
Ну хіба що — дощ...
І не чинимо ми треби
На гамірнях площ...
«Вік свій одробив!..»,
Бо у кожного долоня,
Як літопис жнив.
Досвітком слова:
І Сашкові, і Володі,
І тобі, Іва...
Під гітарний дзвін,
Підійде четвертим братом
Ясноликий Він.
Тісно в гамірні.
Може, світ когось і ловить,
А поетів — ні!
Асоціативне
І чай у горнятку, і дощ за вікном...
чи сніг... це не має значення...
Ти є, серденьтко? Ти в сні...
чи над сном?
Це розстань у нас... чи побачення?..
Ми вдвох у вагоні чи тут я сама?..
Чому ж у вагоні?.. В машині...
Листок, як метелик, на шибіці...
Зима...
І вірш... в кришталевій крижині...
Та ні, у горнятку, де прискає сміх...
І що мені, врешті, той дощ...
а чи сніг!

Ярославів Сачку
Присмаглюють гриби, і сигла
Злотним шерехом обізвесь...
Не прикличе...
Вам кров остигла...
Та душа стала світлом днесь!
А в Тернополі сплакався весь...
У безсоння, у ніч імлисту
Зблиснить зіркою з піднебесь!
І не тисом, що не зігнесь, —
Ярим словом, справдешній бойку,
Об'явиться колись і десь!

Оті гуси, що пасла,
не брали мене на крилята...
І глибокий мій жаль
був глибкішим
брикульських криниць.
Я не знаю,
котра ще дитина
так хтіла до тата!
Не на цвинтар ішла,
сповідалась тобі
горілиць.
Бо так певна була,
що ти тужиш за мною
на небі.
Тобі зимно й самотньо,
а Ілю не любить ніхто...
Татку, татоньку мій,

вже ніхто й не любив
після тебе!
Лиш би так не разили душі,
лиш би так не разили — і то...
Щоб пізнати тебе —
я збирала усе
по крихтині,
бо ж нічого ніде,
крім кількох фотографій, нема.
Хоч би лист із тюрми,
хоч би річ,
хоч би що з одежини!..
Ой ревниво
твій слід замела
та нещадна зима...
Залишилася — я.
Гиля, гусоньки, в небо.
Та ж, гиля!
І хоч я не Телесик,
вас Бог не скарає за те!
Твої лагідні руки
мене
у суkenочці білій
до люстерка підносять:
«Чиє ж то дитя золоте?!»
А чиє ж то дитя?
Хто б так щиро
утішився мною?
Не живу, як живеться.
Надсаджую серце щораз.
Ти привчив до любові!

Якою б то я
ворожною
за світами-віками
уздріла
поєднаних нас?!

Заповітне
Голосе мій тихий, мій уривистий,
Чулий хтось колись од тебе млів...
Не запобігала тої милости —
Задихалась од напливу слів.
Відчувала — те єднає з Логосом,
Те грузьке, як степ, що в нім зросла.
Поміж небом і землею — голосом,
На землі під небом — проміж зла.
Ще струмить колись така стрімка
Річенька, потік живлющий раю,
Гордо іменований Ріка.
Там яйце-райце у срібновітті
Горлиця висиджує: «цукр-ру»,
Там джерела — найсолодші в світі,
Там і поховують, як умру.
Плесне пструг, потоки задзвенять,
З буйнотрав'я степу-материзни
Високотить дрохва дрохвенят!

Чорним на чорному вишию, в ниточку.
Чорним на чорному — тонко...
Щоби ніхто не зурочив...
Тільки ти прочитаєш, як висвітлиш.
Не кажи, що ніколи не плачеш!
А те, що білим на білому, —

лише сонячний промінь підсвітить.
Не розгедиш, бо засльозишся...
На хуторі
Сиво й смутно. Викручу з криниці
сонної тужавої води.
Жменю крихт сипну метким синицям,
щоб не потерпали від біди.
Наламаю хмизу, щоб тепліше
стало у хатині мовчазній...
Зрештою, зима — то не найгірше,
тяжко, як зимується самій.
З дитинства
Оksamитно-погідно
на лапках кошачих
сіро-буро-кошлатий
теплий вечір приборів.
А нам з дідом — не рідно...
Так щемливо... аж наче —
заздрю тим голуб'ятам,
що він в пазусі грів...

І кінь, що нюхає дорогу,
і втаємничена рілля,
і місяць, що зухвалим рогом
антрамент ночі висвітля,
і голос, що йому б на крилас,
а хрипне чомсь од висоти...
І небо, що з глибин розкрилось,
а ще не можеш досягти.
Брикуля
Тут мою зарито пуповину.

Янголя дарма зайшлося плачем,
Явлений під молотьбу невпинну —
Ціп чи хрест — витримує плече.
А простори — аж зриваю очі,
Небо й степ без краю і без мір.
І заклички радісні діточі
Від цих піль одлунили б до зір...
Але де ті діти?!. Тихий бузько
Обсервує втішену ріллю.
— Бузьку, бузьку, принеси Ганнуську,
По коліна сіна постелю! —
Кличу, закликаю, веремію
Перед пустирищем на кону.
Мудрий птах — усе він розуміє
І приніс би, та... нема кому.

Зіходить сонце — брами закрива,
Як завше, як від сотворіння світу.
Щодень дива — проклонеться трава —
пташва затенька, рине повінь цвіту!
Теплінь. Іще посапує сова —
обійстя зойком-стогоном не мітить...
Ржавіє меч. Лукава булава
комусь — маною, а когось — наситить...
І «дикі танці», і міазми зла,
й дурні прожекти... І моє поліття...
І трачу дні... на проривання сіті.
Метаморфози
Луцу квасолю.
Пальці розчахують
човники квасолиння

безупинно й ритмічно.
Вицвіле небо поглинає
й поглинає секунди.
Кінця-краю немає, кінця-краю немає...
Врешті час придурився
білими тугими квасолинами,
що заповнюють смність,
і мало-помалу
погасив у мені
нестерпучу їдь безкінечності.
Відцокуй, відцокуй буття,
незримий годиннику:
від і до, від і до...
Може, воно й занудно,
та не дає мені випасти в позачасся,
де хлопчик
з безкровним трикутником личка
негнучкими від холоду пальцями
зосереджено так викладає
слово «Вічність»
з вугластих крижинок,
а воно розковзується навсібіч:
прозоре й слизьке
на слизькому й прозорому...
Відцокуй, відцокуй буття,
незримий годиннику!
Квасолина до квасолини,
сльоза до сльози,
серце до серця...
Чи ж там,
за межею збагненого,

хтось когось обігріє?..
Поклін інтернатові
Приїхати сюди крізь безму літ
і захмеліти від рудоволосся
осінніх кленів, що розкішні досі
і врозліт розцяцьковують мій слід.
О Струсове, я знала, що прийду
в такий золотопад, в таке затишшя,
аж чути, як дівча колишнє дише,
приколисавши мріями біду.
Вже не боюсь, уже відважна серцем.
Усе тодішнє — майже сентимент.
Вихоплюю із пам'яті момент,
як із симфонії грайливе скерцо...
І все ж, і все ж — оцей здичілий парк,
ця річенька, що водами стемніла,
палац, де я зненацька відніміла
зі сцени віршем, знов судомлять карк.
І знов мені беззахисно отут,
і безпритульно знову, так глибоко...

• • •

Далі — у повній книжці «Плин».
nashaknyga.com.ua